

## Тези до виступу

Валентини ВАЛЬЧЕНКО (модератор професійної спільноти) на п'ятому засіданні  
вчителів початкової школи від 27.03.2024

з теми «Формувальне оцінювання - інноваційний концепт оцінювання  
освітніх досягнень здобувачів освіти та невід'ємний складник освітнього процесу»

### Слайд 1

Нова українська школа – це навчання по-новому, зміна вимог до знань, навичок та компетенцій школярів, нові підходи до оцінювання навчальних досягнень. І саме щодо останніх виникає багато запитань. Як правильно організувати та провести оцінювання навчальних досягнень школярів?

### Слайд 2

Але для початку потрібно розібратися – оцінка чи оцінювання? Як ви гадаєте, шановні колеги, в чому різниця? Даваймо звернемося до лексичного значення слів.

**Оцінка** – прийняте позначення знань і поведінки учнів.

**Оцінювання** – розуміння, визнання достоїнства, позитивних якостей, надання цінності кому-небудь або чому-небудь.

### Слайд 3

Оцінювання – це багатоцільовий процес встановлення рівня навчальних досягнень школярів відповідно до вимог навчальних програм, який включає широкий спектр функцій: формувальну, діагностувальну, мотиваційно-стимулювальну, розвивальну, орієнтувальну, коригувальну, прогностичну, констатувальну та, звісно, виховну.

Коли ми вперше почули про всі ці речі, я впевнена, у кожного були свої думки щодо цього. Цікаво дізнатися тодішню позицію кожного (за світлинами педагога діляться своїми спогадами).

### Слайд 4

Для оцінювання учнів початкової школи використовуються два типи оцінки:

**вербальна** (особистісні надбання) – оцінювальне судження;

**рівнева** – оцінювальне судження із зазначенням рівня результату (початковий (П); середній (С); достатній (Д); високий (В)).

Також використовуються самооцінювання, взаємооцінювання й ухвалення рішень щодо подальшої навчальної діяльності.

Нагадаю, що нормативними документами визначено два різновиди результатів навчання, які можна виражати як усно, так і письмово: **об'єктивні** та **особистісні**.

Об'єктивні результати, тобто знання про предмети та явища навколишнього світу, взаємозв'язки й відношення між ними, вміння та навички оперувати знаннями, вміння

застосовувати набутий досвід навчальних дій, досвід творчої діяльності. Усі ці вимоги відображено в обов'язкових/очікуваних результатах навчання, визначених в освітній програмі. Об'єктивні результати навчання у 1–2 класах оцінюються вербально, а у 3–4 класах – вербальною або рівневою оцінкою.

До особистісних надбань входять активність, ініціативність, старанність, наполегливість, комунікабельність, здатність співпрацювати, самостійність, відповідальність та ціннісні ставлення. Особистісні надбання учнів початкової школи оцінюються вербальною оцінкою.

#### **Слайд 5**

Задачами формувального оцінювання є: орієнтуватися на досягнення певної цілі; зосереджуватися на навичках мислення вищого порядку; передбачати відповідальність учнів за індивідуальну діяльність; бути «вшитим» в урок.

Орієнтири для вчителя зосереджені на індивідуальний поступ, а не відповідність певним критеріям і стандарту; відсутність критики, орієнтир на позитив; домінування словесної характеристики.

#### **Слайд 6**

У кожного вчителя є свій напрацьований алгоритм діяльності щодо організації формувального оцінювання, а це:

- ✓ формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей;
- ✓ створення ефективного зворотного зв'язку;
- ✓ забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання;
- ✓ ознайомлення здобувачів освіти з критеріями оцінювання;
- ✓ забезпечення можливості аналізувати власну діяльність;
- ✓ спільне коригування підходів до навчання за результатами оцінювання.

Формувальне оцінювання є не лише результатом навчання, а й стимулом для подальших досягнень. Його мета – формування (або форматування) освітнього процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня.

#### **Унікальними особливостями формувального оцінювання є:**

- ☐ безперервність (починається з перших днів навчання у школі та триває постійно);
- ☐ спрямованість на з'ясування індивідуальних проблем в опануванні учнем матеріалу та на запобігання утруднень на подальших етапах навчання;
- ☐ постійне спостереження за динамікою розвитку особистісних якостей учня, рівня сформованості навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами;
- ☐ формування впевненості щодо власних можливостей та навичок школярів;
- ☐ рівноправний діалог між учнем та вчителем;
- ☐ самооцінювання дитиною своєї роботи (або взаємооцінювання результатів навчання учнями);

- озвучення оцінювального судження вчителя після висловлення учнем своєї думки;
- аналіз навчального поступу дитини та планування диференційованої, індивідуальної роботи щодо подолання виявлених і попередження можливих утруднень. Це можна робити за допомогою перевірки всіх письмових робіт школярів.

Все це вище перераховане допоможе отримати сучасного випускника школи – особистісного, патріотично налаштованого інноватора.

### Слайд 7

Різні техніки формувального оцінювання допоможуть досягненню таких цілей: мотивувати та надихати учнів, формувати позитивну самооцінку; визначити рівень індивідуального та групового поступу в навчанні; діагностувати зони росту; ідентифікувати слабкі місця; виміряти емоційну атмосферу класу тощо.

### Слайд 8

**Візуальні** – техніки, які допомагають унаочнити процес оцінювання за допомогою знаків, сигналів, карток тощо, легкі у застосуванні, а також містять величезний потенціал для самооцінювання. Ці техніки створюють безпечну атмосферу і дозволяють учням бути максимально чесними щодо своїх відповідей. Учитель може швидко визначити й оцінити як рівень індивідуального та групового поступу в навчанні, так і діагностувати зони росту та проблемні сфери.

**Письмові техніки** – оцінюють розуміння та вміння учнів формулювати ідеї письмово. Здібності до продукування письмових текстів та дрібна моторика різні у різних учнів. Враховуйте це, особливо якщо ви обмежуєте виконання таких завдань часовими рамками.

**Усні** – спілкування віч-на-віч та взаємодія, є одним з найкращих способів залучення та співпраці учнів.

**Рухові техніки** – це поєднання оцінювальних технік із фізичними рухами та активностями. Вони не тільки мають методичний потенціал, а й сприяють кращому самопочуттю дітей та підвищенню мотивації до навчання.

Креативні техніки – будуть до смаку творчим особистостям, які передбачають створення певного продукту. Також такі техніки зацікавлять тих учнів, у яких домінуючим є кінестетичний (тілесний, фізичний, за допомогою відчуттів) стиль навчання.

### Слайд 9

Кожен з нас відчиняє дітям двері, в які вони заходять, тож нехай відчинені двері формувального оцінювання стануть для наших учнів ресурсом розвитку замість вироку!